

Latviešu Fonds

1994. gada

NNN

un

**balsošanas
materiāli**

Latviešu Fonda Nedēļas Nogale Nākotnei

ŠOGAD ŅUJORKĀ

5. novembrī, Jonkeru baznīcas telpās,
254 Valentine Lane, Yonkers, New York;
telefons: (914) 476-4787

Sestdien, 5. novembrī
plkst. 15:30 reģistrācija
plkst. 16:00 gada sapulce

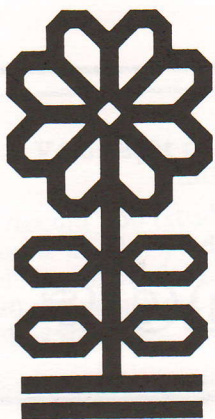
GADA SAPULCE

Darba kārtība:

1. Sapulces atklāšana.
2. Balsttiesīgo dalībnieku un pilnvarojumu konstatēšana.
3. 1993. gada sapulces protokola pieņemšana. *)
4. Pārskats par LF darbības gadu.
5. Fonda revidenta ziņojums.
6. LF padomes un revidenta vēlēšanu rezultāti.
7. Piešķirumu balsošanas rezultāti.
8. Jautājumi un ierosinājumi.

*) skat. Apkārtrakstu Nr. 56

plkst. 18:00 Vakara programma "Dzeja un tēja"
Ritas Gāles vadībā ar fonda dalībnieku-
rakstnieku piedalīšanos.

Godājamie Latviešu Fonda dalībnieki!

Pienācis laiks balsot par 1994. gada piešķirumiem projektiem, kas Latviešu Fondam pieteikti latviešu kultūras un izglītības pasākumu atbalstam. Lūdzu izlasiet rūpīgi zemāk minētos balsošanas noteikumus un visu projektu aprakstus pirms izpildiet balsošanas zīmi.

Šogad piešķirumiem paredzēti \$40,000. No šīs summas atskaitāma \$8,000 rezerve sēklas naudām. Sēklas naudas šogad jau piešķirtas sekojošiem projektiem:

- 1) Bellevue – Liepājas latviešu kultūras festivālam \$1,000,
- 2) Dr. Andrejam Šedrikam, lekcijām Latvijā par Amerikas teātri \$1,000,
- 3) Ilgvaram Ozolam, grāmatas *Jaunatne karā* priekšdarbiem \$1,000.

Šogad balsošanā nododam 20 projektus, kas atbilst fonda projektu vadlinijām un kas pieprasa kopsummā \$126,695. Desmit no tiem prasa līdzekļus dokumentācijas un vēstures darbam, trīs žurnālu izdošanai un izplatīšanai, pieci izglītības veicināšanai, un divi nometņu rīkošanai. Tādēļ jo svarīgi katram dalībniekam rūpīgi izvērtēt patreizējās vajadzības un prioritātes, lai attiecīgi sadalītu balsošanas punktus pieejamiem \$32,000.

Balsošanas noteikumi par iesniegtajiem projektiem. Katram balsstiesīgam dalībniekam nobalsošanā ir 20 punktu, kurus var izmantot šādi:

- a) Atsevišķam projektam var piešķirt ne vairāk kā 10 punktu.
- b) Mazākā vienība balsojot ir viens (1) punkts. Punkts nav dalāms.
- c) Kopsummā var piešķirt 20 punktu.
- d) Projektu skaits, kam punktus piešķir, nav ierobežots; tas atkarīgs no balsotāja izvēles šo noteikumu robežās.

Balsošanas rezultātus sakopojot, līdzekļus piešķirs individuālo projektu iegūtās punktu kopsummas secībā, sākot ar lielāko punktu ieguvēju un turpinot, kamēr pieejamie līdzekļi izsmelti. Lai saņemtu piešķirumu, projektam ir jāiegūst atbalsts no ne mazāk kā 20% no balsotāju skaita.

Balsstiesības. Balsstiesīgi ir visi tūkstošnieki, kā arī tie Latviešu Fonda dalībnieki, kas nokārtojuši

savus maksājumus līdz š. g. 1. novembrim. Dalībnieki, kas maksājumus nav nokārtojuši, balsošanā var piedalīties, ja tie, līdz ar balsošanas materiāliem, ārējā aploksnē pievieno čeku par \$120 (pilna viena gada dalības maksu), izrakstītu uz Latvian Foundation, Inc. vārda. Studenti patur savas balsstiesības, ja tie, līdz ar balsojumu, ārējā aploksnē pievieno pilnu viena gada dalības maksu, \$10. Jauniem Latviešu Fonda dalībniekiem jāiemaksā \$170 (pilna viena gada dalības maksa plus iestāšanās maksa \$50), studentiem – \$20 (pilna viena gada dalības maksa plus iestāšanās maksa \$10).

Katram dalībniekam balsošanas materiāliem pievienots pārskats par maksājumiem. Uzrādītie maksājumi ir līdz š. g. 30. aprīlim.

Balsošanas kārtība. Izpildīto projektu un fonda revidenta un padomes kandidātu balsošanas zīmi lūdzam ievietot mazākajā aploksnītē, to aizlīmēt un ielikt lielākajā aploksnē, kas adresēta fonda revidentam. Uz ārējās aplokšnes jāparakstās, un skaidri salasāmā veidā jāatzīmē balsotāja vārds un adrese. Vārds un adrese ir vajadzīgi, lai noskaidrotu balsotāja tiesības balsot.

Terminš. Balsošanas zīmes nosūtāmas fonda revidentam Valdim Ronim, 607 Gettysburg Place, Dunwoody, GA 30350, USA, līdz š. g. 24. oktobrim.

Lūdzu ievērot, ka par derīgām tiks uzskatītas tikai tās balsošanas zīmes, kam būs šī gada 24. oktobra vai agrāks pasta zīmogs!

Rezultāti. Balsošanas rezultātus paziņos attiecīgajā dienas kārtības punktā dalībnieku gada sapulcē, sestdien, 1994. gada 5. novembrī, Jēnkeru baznīcas telpās, Ņujorkas apkaimē.

Patiesā cieņā,

Imants Freibergs
Latviešu Fonda padomes priekšsēdis

LATVIEŠU FONDA DALĪBNIEKU BALSSTIESĪBAS

Jauniem Latviešu Fonda dalībniekiem jāiemaksā \$170 (pilna viena gada dalības maksa \$120 plus vienreizēja iestāšanās nauda \$50). Studentiem jāiemaksā \$20 (pilna viena gada maksa \$10 plus \$10 iestāšanās maksa), lai būtu balsstiesības nākošajā NNN pēc iestāšanās. Balsstiesības paliek spēkā divpadsmit (12) mēnešus pēc iestāšanās datuma. Lai būtu balsstiesības NNN pēc viena gada, jānokārto dalībnieka maksa (\$10 mēnesī, studentiem \$10 gadā) līdz attiecīgā gada 1. novembrim.

KANDIDĀTI LATVIEŠU FONDA PADOMEI UN FONDA REVIDENTA AMATAM

Latviešu Fonda padomes locekļa pilnvaras šogad izbeidzas Imantam Freibergam.

Latviešu Fonda padomei nominēta:

ANITA LIEPIŅA, dzimusi 1936. gadā. Dzīvo Wil-
lowdale, Ontario, Kanadā. 1994. gada jūnijā aizgājusi
pensijā. Ārpus maizes darba, mācot franču un itāļu
valodas kanadiešu vidusskolā, ir mācījusi arī latviešu
valodu. Pašlaik ir *Jaunās Gaitas* prozas redaktore un
Mazputniņa līdzstrādniece. 1960os un 70os gados bija
Mazputniņa tehniskā redaktore. Darbojusies LATS
Association un AABS Canadian Committee valdēs.
Sastāv Latviešu Fondā kopš tā dibināšanas.

Latviešu Fonda revidenta amatam nominēti:

VALDIS RONIS, dzimis 1959. gadā. Savu latvisko
izglītību guvis Linkolnas latviešu draudzes skolā,
Garežera vidusskolā un Rietummičigānas latviešu
valodas programmā. Ieguvis trīs universitātes gradus:
BA AS un MArch, tāpat MBA gradu. Bijis nometnes
un vidusskolas audzinātājs Garežerā no 1978. līdz
1983. gadam. Amerikas Latviešu Jaunatnes apvie-
nības priekšsēdis no 1982. līdz 1985. gadam un
Amerikas Latviešu Apvienības vicepriekšsēdis no
1983. līdz 1986. gadam. 1983. gadā bija Rietumkrasta

latviešu izglītības centra būvdarbu koordinators. Kopš
1987. gada vada ALJA-s Kultūras Fondu, kas rūpējas
par jaunu autoru darbu izdošanu un populārizēšanu.
No 1989. līdz 1992. gadam ALA-s revīzijas komisijas
loceklis, bet 1993. darbības gadā revīzijas komisijas
priekšsēdis. 1994. gada ALA-s kongresā ievēlēts par
ALA-s vicepriekšēdi-biedrzini un PBLA valdes locekli.
Kopš 1993. gada rudens darbojās kā Latviešu Fonda
revidents. Ir korporācijas Talavija filistrs. Architekts
Atlantā.

UĢIS SPRŪDŽS, dzimis 1953. gada 6. jūnijā. Ieguvis
maģistra gradu vācu valodas pēdagoģijā no Čikāgas
universitātes 1979. gadā, strādājis piecus gadus par
vācu, krievu un angļu valodas skolotāju. 1984. gadā
Čikāgas universitātē ieguvis maģistra gradu uzņē-
mumu vadībā (MBA) specializējoties financēs un
ekonomijā. Kopš tā laika strādā noguldījumu firmā
John Nuveen & Company kā tirgus pētnieks (market-
ing researcher). Pieredze latviešu sabiedriskā darbā
un latviskā izglītībā: trīs gadus apmeklējis RMU Lat-
viešu valodas studiju programmu Kalamazū, strādājis
kā praktikants pie profesora Jāzepa Leļa un Andas
Liberes. Rediģējis RMU kursantu avīzi. Vadījis
Čikāgas Latviešu Jaunatnes pulciņu. Bijis Amerikas
Latviešu Jaunatnes apvienības valdes loceklis un
apkārtraksta redaktors. Pēdējos trīs gadus strādā
Čikāgas Krišjāņa Barona latviešu skolas revīzijas
komisijā. Sastāv akadēmiskā vienībā Austrums. Dzied
Čikāgas latviešu vīru korī. Latviešu Fonda biedrs kopš
1974. gada.

1994. GADĀ IESNIEGTO UN LATVIEŠU FONDA PADOMES APSTIPRINĀTO PROJEKTU SARAKSTS

Šogad fondam tika iesniegti 23 projekti. Katru izvērtējot pēc fonda projektu iesniegšanas noteikumiem un par to
balsojot, fonda padome savā 14. maija sēdē apstiprināja sekojošos 20 projektus kā noteikumiem atbilstošus un
nodod tos tālāk Latviešu Fonda dalībniekiem aizklātai balsošanai. Visi 20 apstiprinātie projekti ir piešķiruma
pieprasījumi.

Apstiprinātie projekti iedalās četrās (4) grupās:

DOKUMENTĀCIJAS UN VĒSTURES DARBU PROJEKTI (10)

1. **OKUPĀCIJAS MŪZEJA IZVEIDOŠANA LATVIJĀ.** Iesniedzis Paulis
Lazda, vēstures profesors Viskonsinas universitātē. Atbalsts mūzeja tālākai izveidoša-
nai. \$ 15,000
2. **LATVIEŠU TAUTAS GOLGĀTAS CEĻŠ.** Iesniedzis Indulis Ronis, Latvijas
Universitātes vēstures profesors. Atbalsts Latvijas Vēstures institūtam čekas archīva
prāvu indeksēšanai un aprakstīšanai. \$ 6,500
3. **INDRIKIS ŠTERNS: "LATVIJAS VĒSTURE 1290-1500".** Iesniedzis Ge-
orgs Šleiers, Daugavas apgāds Stokholmā. Atbalsts grāmatas izdošanai. \$ 8,000

4. **LATVIEŠU VALODAS VĒSTURISKO TEKSTU DATU BAZE.** Iesnieguši Maija Baltiņa (latviešu vēsturisko tekstu pētītāja) un Andrejs Spektors (Mākslīgā intelekta laboratorijas vadītājs). Atbalsts senāko latviešu tekstu datu bāzes izveidošanai. \$ 5,000
 5. **IZSTĀDE "BALTI LAIKMETU GRIEŽOS".** Iesniedzis Olģerts Auns, vēsturnieks. Atbalsts izstādes sagatavošanai. \$ 4,000
 6. **LATVIEŠU TAUTAS TĒRPU CENTRS "SENĀ KLĒTS".** Iesniegusi Maruta Grasmane, rokdarbu un etnografijas skolotāja Lietiskās mākslas vidusskolā. Atbalsts centra iekārtošanai. \$ 12,000
 7. **LATVIJAS AVIĀCIJAS VĒSTURES ARCHĪVS.** Iesniedzis Latvijas Aviācijas fonds. Atbalsts vēsturisko materiālu vākšanai, uzkrāšanai un kārtošanai par Latvijas nacionālo aviāciju. \$ 2,000
 8. **LATVIEŠU STUDIJU CENTRA BIBLIOTĒKAS KATALOGS ASV BIBLIOTĒKU TĪKLĀ OCLC.** Iesniegusi Maira Bundža, Latviešu studiju centra bibliotēkare. Atbalsts LSC bibliotēkas kataloga pieslēgšanas turpināšanai pasaules mēroga bibliotēku tīklam OCLC. \$ 8,930
 9. **AMATNIECĪBAS UN DAĻAMATNIECĪBAS IZPĒTE BRAZĪLIJAS LATVIEŠU VIDŪ.** Iesniegusi Nora Vilmane, Latvijas Republikas Mākslinieku savienības biedre un Liepājas paidagoģiskās augstskolas lektore speciālos priekšmetos. Atbalsts materiālu vākšanai Brazīlijā. \$ 6,000
 10. **"ON THE EDGE" - PILNMETRĀŽAS DOKUMENTĀRA FILMA.** Iesnieguši Māra Rāviņa un Jānis Kalējs, režisori. Atbalsts filmas uzņemšanai. \$ 5,000
- IZGLĪTĪBAS PROJEKTI (5)**
11. **DATORZINĪBU KURSA IEVEŠANA LATVIJAS PAMATSKOLĀS.** Iesniedzis Ģirts Zeidenbergs, Latviešu kultūras biedrība TILTS. Atbalsts lietotu datoru iegādei, transportam uz Latviju un mācību līdzekļu un skolotāju sagatavošanai. \$ 18,950
 12. **GARĒZERA VASARAS VIDUSSKOLAS LATVIEŠU VALODAS UN LITERĀTŪRAS PROGRAMMU PAPILDVIELAS.** Iesniegusi Ilze Kreišmane, Garēzera vasaras vidusskolas direktise. Atbalsts programmu papildvielas izdošanai. \$ 2,000
 13. **IEVADS LATVIEŠU VALODAS LIETVĀRDU LOCĪJUMU MĀCĪBĀ.** Iesniegušas Līga Ģemute un Inese Jansone, latviešu valodas skolotājas. Atbalsts materiālu sagatavošanai un grāmatas izdošanai. \$ 5,075
 14. **GRĀMATA TOPOŠAI MĀTEL.** Iesniegusi Marga Pipaste, bijušā Assistant Director of Nursing, St. Joseph's Hospital, London, Ontario. Atbalsts grāmatas iespiešanai. \$ 1,500
 15. **KOKĻU SKANĀRBAS KRĀJUMU PUBLICĒŠANA.** Iesniedzis Vilnis Salaks, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija. Atbalsts divu kokļu skaņdarbu krājumu publicēšanai. \$ 1,000

ŽURNĀLU IZDOŠANAS UN IZPLATĪŠANAS PROJEKTI (3)

16. **"JAUNĀ GAITA" BIBLIOTĒKĀM LATVIJĀ.** Iesniegusi Ingrida Bulmane, Jaunās Gaitas saimniecības vadītāja. Atbalsts Jaunās Gaitas sūtīšanai bibliotēkām Latvijā. \$ 2,240

17. **LATVIEŠU LIETISKĀ MĀKSĻA.** Iesniegusi Latviešu daiļamatnieku apvienība Austrālijā. Atbalsts žurnāla izdošanai. \$ 3,000
18. **SPECIĀLA IK MĒNEŠA LAPAS PUSE LATVIEŠU VALODAS KOPŠANĀ LAIKRAKSTĀ "LITERĀTŪRA UN MĀKSĻA".** Iesniegusi Ligita Kovtuna, direktrese izdevniecībā *Literātūra un Māksla*. Atbalsts speciālas lapas puses sagatavošanai un izdošanai. \$ 1,500

NOMETŅU SARĪKOŠANAS PROJEKTI (2)

19. **MŪZIKĀLĀ TEĀTRĀ NOMETNE UN MŪZIKLS "HOMO NOVUS"** \$ 15,000
Iesniedzis Andrejs Jansons, Ņujorkas latviešu koris. Atbalsts nometnes un izrāžu sarīkošanai.
20. **DIVREIZDIVI (2X2) NOMETNE.** Iesniegušas Elisa Freimane, Linda Beiniķe \$ 4,000
Ilga Bērzkalna, Inta Šķiņķe – iepriekšējo 2x2 un 3x3 nometņu darbinieces. Atbalsts lektoru honorāriem un ieviržu materiālu sagatavošanai.

1. OKUPĀCIJAS MŪZEJA IZVEIDOŠANA LATVIJĀ

Atbalsts Okupācijas mūzeja izveidošanas turpināšanai.

DARBA VEICĒJS: Dr. prof. Paulis Lazda, 504 Grant Street, Eau Claire, WI 54701; telefons 715-834-1874.

PROJEKTA APRAKSTS: 1993. gada 1. jūlijā Rīgā, Strēlnieku mūzejā, Strēlnieku laukumā 1, tika atklāts LATVIJAS 50 OKUPĀCIJAS GADU MŪZEJS. Šis ir pirmais šāda veida mūzejs Latvijā. Tā mērķis ir skaidri un objektīvi parādīt, kas notika Latvijas 50 gadu okupācijas laikā, izlietojot palielinātas fotogrāfijas, kartes, dokumentu kopijas, grafikas. Izstādē tiks ievietoti arī lietiski pierādījumi, vēstules, zīmējumi, deportētie lopu vagonos un gulagā, komūnālie dzīvokļi, izpostītās lauku mājas, baznīcas. Mūzeja pastāvīgā skate liecinās par noziegumiem pret latviešu tautu un tās demokratisko attīstību, iznīcinot sētu un dabu, iznīcinot un verdzinot dažādu slāņu, dažādu tautību Latvijas iedzīvotājus. Presē vēl joprojām parādās raksti, kas nepatiesi atspoguļo mūsu grūtās vēstures faktus. Tie ir tikuši sagrozīti un mainīti, daļēji nezinašanas un informācijas trūkuma dēļ, daļēji balstīti uz apmelojumiem par cilvēktiesību pārkāpumiem, u.t.t. Ar šī mūzeja palīdzību mēs varēsim ar nopietniem un pārbaudītiem vēsturiskiem faktiem ielūkoties mūsu tautas liktenī. Patiesa informācija būs pieejama vēsturniekiem, diplomātiem, ārzemju viesiem, tūristiem. Mūsu patiesa vēsture jāzina ikvienam latvietim, jaunam, pusmūža gājējam un sirmgalvim. "Ja mēs atļausim mūsu naidniekam laupīt mūsu vēsturi, tad mūsu lāsts būs pieredzēt šīs

vēstures atkārtotumu." (Dr. P. Lazda – atklāšanas runā 1993. gada 1. jūlijā.)

Kopš 1993. gada jūlija, Sarkano strēlnieku mūzejā iekārtots pirmās ekspozīcijas posms: Latvija no 1939. līdz 1941. gadam, sākot ar Molotova-Ribbentropa paktu, Latvijas okupāciju un beidzot ar Baigo gadu. Darbības otrais posms: nacistu okupācijas gadi 1941-1945, ieskaitot holokaustu pret ebrejiem un čigāniem. Sekos tālākie darbības posmi par komunistu okupācijas gadiem līdz Trešajai atmodai.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$15,000 kā neatmaksājamu piešķirumu sekojošiem speciāliem mērķiem:

Vitrīnu un materiālu sagatavošana	\$ 6,000
Speciālas apgaismošanas ierīces.	5,000
Maketu izveidošana, materiālu iegāde.	4,000
	\$ 15,000

Līdz šim visi izdevumi, atskaitot telpu uzturēšanu (par tām gādāja Latvijas Aizsardzības ministrija), segti pateicoties trimdas latviešu ziedojumiem, sēklas naudai no Latviešu Fonda, atvēlējumiem no Čikāgas Latviešu Tautas atbalsta grupas, PBLA un ALAs. Turpmāk Okupācijas mūzeju savā aizgādībā cer pārņemt Latvijas Izglītības, Kultūras un Zinātnes ministrija.

ATSAUKSMES: Prof. Jānis Stradiņš, Latvijas Zinātņu akadēmija: "Esmu personīgi iepazinies ar Latvijas 50 gadu (1939-1990) Okupācijas mūzeja projektu, tā mērķiem un tā dibinātāju, Viskonsinas universitātes vēstures profesoru Pauli Lazdu. Uzskatu šo mūzeju kā Latvijas apskaidrības mūzeju. Tikai izprotot nesenās vēstures notikumus un latviešu tautas ciešanas, varam atjaunot Latviju kā mūžīgu, brīvu un daiļu

zemi. Latviešu vārdam pasaulē jāatgūst tīra un laba skaņa. Tādēļ aicinu Jūs atbalstīt šī mūzeja nozīmīgo darbu, piešķirot Latviešu Fonda līdzekļus mūzeja tālākai izveidošanai. Man šī mūzeja tema vienlaikus nozīmē piemiņu, atgādinājumu un brīdinājumu. Piemiņa tiem cilvēkiem, kas gāja bojā. Atgādinājums, ka arī mazām tautām ir sāpējis un sāp. Ir jāatspēko tās nepatiesības, kas tiek rakstītas par latviešu tautu. Uz šo mūzeju jāaicina gan ārzemnieki – diplomāti, tirgotāji, tūristi – gan arī mūsu zemes iedzīvotāji, lai viņi pilnībā saprastu mūsu tautas traģēdiju. Tas ir brīdinājums lielajām tautām un arī mums, lai mācītos no vēstures kļūdām un tās neatkārtotu."

Vaira Paegle, PBLA priekšsēde: "Pasaules Brīvo Latviešu apvienība lūdz Latviešu Fondu atbalstīt Okupācijas mūzeja tālāko tapšanu. PBLA valde uzskata, ka šis projekts ir pelnījis visu latviešu atbalstu. Mūzejs mācīs mums saprast un neaizmirst latviešu tautas vissmagāko posmu 20. gadsimtenī. Tas mācīs arī sveštautietības, kas tik maz par mums zin un tik lielā skaitā uzturas Rīgā. Mūzeja attīstībai PBLA ir devusi gan morālu, gan praktisku atbalstu un turpinās to darīt nākotnē savu iespēju robežās."

Piezīme: LF padome 1993. gada pavasarī piešķir \$2,500 sēklas naudu, lai palīdzētu sagatavot mūzeja pirmo posmu.

2. LATVIEŠU TAUTAS GOLGĀTAS CEĻŠ

Atbalsts latviešu tautas Gulgātas ceļa dokumentācijas, čekas archīva prāvu indeksēšanas un aprakstīšanas darbu turpināšanai.

DARBA VEICĒJS: Dr. prof. Indulis Ronis, Latvijas Vēstures institūta direktors; Latvijas Vēstures institūts, Turgēneva ielā 19, Rīga LV-1574, Latvija; telefons 2-223 715. Līdzstrādnieki: R. Viksne, A. Žvinklis, Dz. Žagars, A. Lerhis.

PROJEKTA APRAKSTS (I. Ronis): Latvijas Vēstures institūts ir uzņēmies čekas archīva prāvu indeksēšanu un aprakstīšanu. Šis ir 3 – 4 gadu projekts un tas būs viens no lielākajiem pasākumiem, ko jebkad latviešu vēsturnieki ir veikuši. Tas ļaus izpētīt Latvijas pilsoņu vajāšanas padomju okupācijas laikā. Pirmais solis šī projekta veikšanai ir archīva kataloga ieviešana datorā, jo tikai ar tā palīdzību ir iespējams vispusīgi turpināt čekas prāvu sistematisku un zinātnisku analīzi. Šis katalogs satur ap 200,000 kartiņas un katrā kartiņā ir ap 15 – 25 vārdus. Projekta otrā un galvenā fāze būs pašu prāvu lietu caurskatīšana un analīze. Tā parādīs arī padomju tiesas sistēmas būtību praksē. Čekas archīvs kopā satur aktis par 42,000 prāvām. Lai visu šo informāciju apzinātu, Vēstures institūtam ir nepieciešama lielāka datoru jauda nekā pašlaik ir pieejama. Komūnisma noziegumu dokumentācijai no Latviešu Fonda mēs jau 1993. gada sākumā saņēmām

\$2,000 par kuņiem iegādājāmajiem LC III tipa Macintoshu. Līdz šim paveiktais darbs drīz pārsniegs šī datoru jaudu un tādēļ mēs lūdzam Latviešu Fondu mums piešķirt \$6,500 Macintosh Quadra 950 tipa datoru iegādei. Pēc datorekspertu padoma ar Quadra 950 tilpuma datoru mēs latviešu tautas Gulgātas ceļa dokumentācijas projektu varēsim izvest līdz galam.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$6,500 kā neatmaksājamu piešķirumu Macintosh Quadra 950 tipa datoru iegādei.

ATSAUKSMES: A. Ezergailis, Ithaca kolledžas vēstures profesors: "Ar Latvijas Vēstures institūta projektu dokumentēt latviešu likteņus čekas prāvu archīvā esmu iepazinies jau no paša sākuma un cik iespējams to veicinājis. Tas ir lielu dimensiju projekts, kas pelna pilnu Latvijas sabiedrības pabalstu. Bez informācijas, kas atrodas šinī archīvā, pilnīga latviešu tautas baltā grāmata nevar tikt uzrakstīta. Jau vairākus gadus Latvijā ir saradušas dažādas politiskās komisijas, kuņu uzdevums būtu latviešu tautas ciešanu dokumentācija, bet līdz šim viņu sasniegumi, politisku apstākļu un kvalitatīva darba spēka trūkuma dēļ, ir minimāli un atklātībā gandrīz nekas nav parādījies. Šo komisiju pamatuzdevums arī nav dot okupācijas režīma apkopojošu zinātnisku vērtējumu un analīzi. Vienīgi Latvijas Vēstures institūta darbs, kas jau pazīstams Latvijā un emigrācijā ar Induļa Roņa rakstiem par Latvijas valsts vīru likteņiem kā arī darbs – Kārlis Ulmanis, cietumnieks un trimdnieks – kas drīz parādīsies grāmatā, parāda kvalitāti ko spēj veikt profesionāli vēsturnieki. Pēdējo gadu laikā, kopš Vēstures institūta pētniekiem ir bijis pieejams minētais archīvs, ir apzināts plašs materiāls par Latvijas armijas virsnieku, daļēji zinātnieku, kultūras darbinieku, Ulmaņa laika Ārlietu ministrijas un administratīvās pārvaldes un vācu laika nacionālās pretestības dalībnieku likteņiem. Es gribu uzsvērt, ka čekas archīva dokumentācijai ir vajadzīga trenētu vēsturnieku acs un pieredze un tādēļ šis projekts ir pabalstams."

Dr. Andrejs Plakans, Aiovas štata universitātes vēstures profesors: "Atsaucos uz Dr. Induļa Roņa lūgumu novērtēt Latvijas Vēstures institūta iesniegto projektu par Latvijas čekas archīva prāvu indeksēšanu un aprakstīšanu. Kā jau viena gada praktiska darba pieredze ar šiem dokumentiem norāda, projekts ir samērā vienkāršs, resp., iet runa par datu bāzes radīšanu. Šāda veida datu bāzi varēs lietot nevis vien Latvijas vēsturnieki, bet arī rietumu vēsturnieki, pētot līdz šim nepieejamo totalitārās valdības praksi kā Latvijā, tā salīdzinošā veidā no komunistu varas sākumiem pēckara gados līdz pat sabrukšanai 1991. gadā. Apstrādājama dokumentu klāsts satur nevis tikai materiālus par katru prāvu kā tādu (varbūt 10% no visiem kādas "lietas" dokumentiem), bet arī papilddokumentus par izziņām, ziņotājiem, intervijām u.t.t. Normālos archīvos visi šie dokumenti būtu izdoti sīkās detaļās fondu aprakstos, lai pētnieki zinātu ko no archīva izsaukt. Čekas archīvam, protams, šāda veida apraksti neeksistē un arī nav nekad eksistējuši,

un tāpēc Vēstures institūta projekts ir milzīgs solis uz priekšu. Nemaz nebrīnos, ka šī projekta nobeigšanai ir vajadzīgs dators ar lielāku atmiņu. Esmu pilnīgi pārliecināts, ka, ja Vēstures institūtam pietrūks līdzekļu un tehnikas, lai šo darbu pabeigtu, tad tas arī paliks nepabeigts un čekas prāvas arhīvs būs tikai daļēji lietojams. Šobrīd Latvijas arhīvos trūkst darbinieki, kas varētu šāda veida projektu realizēt, un bez tam nebūt nav skaidrs, ka visi Latvijas iedzīvotāji ir vienīgi prātīgi par līdz šim apslēpto čekas informācijas plašāku izlietošanu. Kā pierādījās Vācijā ar t.s. "Stasi" arhīviem, informācija no tiem bieži vien ir ļoti nepatīkama visos līmeņos."

Dr. N. W. Balabkins, ekonomijas profesors un Latvijas Zinātņu akadēmijas ārzemju loceklis: "Pirms gada Amerikas un Kanadas latviešu sabiedrība savāca līdzekļus Latvijas Vēstures institūtam čekas prāvu indeksēšanai. Es šo akciju vadīju. Latvijas piecdesmit gadu ilga Golgātas ceļš, ilgi turēts lielā slepenībā, ir beidzot beidzies. 1991. gadā atkal nāca neatkarīgās Latvijas saullēkts un radās cerība šī Golgātas ceļa un tā seku apzināšanai. Amerikā un Kanadā savāktie līdzekļi ir ļāvuši šo darbu sākt un tas notiek klusi, lēnām un neatlaidīgi. Šo darbu vada Dr. Indulis Ronis. Līdz šim ir apmēram apzināta 1/20 daļa no čekas arhīva materiāliem. Šeit savāktie līdzekļi pagaidām padara šo darbu iespējamu, jo valsts budžeta līdzekļi Vēstures institūtam nav lieli. Tekošais darbs jau tagad tuvojas pārsniegt Vēstures institūtam piederošā datora jaudu un ir jāmeklē lielāks dators. Tāpēc mēs lūdzam Latviešu Fondu piešķirt \$6,500 Macintoša Quadra 950 tipa datora iegādei."

Piezīme: Projekts uzsākts 1993. gadā ar \$2,000 LF sēklas naudas atbalstu.

3. INDRIKIS ŠTERNS: "LATVIJAS VĒSTURE 1290-1500"

Atbalsts grāmatas *Latvijas vēsture 1290-1500* izdošanai.

DARBA VEICĒJS: Georgs Šleiers, Daugavas apgāda vadītājs, Bellmanskallev. 5, S-129 40 Hagersten, Sweden; telefons 08 973 749.

PROJEKTA APRAKSTS: Daugavas apgāda Latvijas vēstures sērija ir viens no vislielākajiem veikumiem trimdas grāmatniecībā. Līdz šim iznākušie 10 sējumi 7,500 teksta lappusēs ar vairāk kā 800 attēliem, speciāli zīmētām kartēm un diagrammām aptver laiku Latvijas vēsturē no 1500. līdz 1945. gadam. Tos sarakstījuši mūsu ievērojamākie zinātnieki: Arnolds Aizsilnieks, Edgars Andersons, Edgars Dunsdorfs, Andrejs Johansons, Arnolds Spekke, Ādolfs Šilde un Arveds Švābe. Sērijas pamatā ir likta rietumu zinātniskajās tradīcijās sakņota brīva un objektīva vēstures pētniecība, kas tikai trimdā bija iespējama.

Indriķis Šterns ir autors jaunajam Latvijas vēstures sējumam, ko Daugavas apgāds pašreiz sagatavo izdošanai. "Līdz ar pēdējo Zemgaļu piļu – Dobeles, Raktis un Sidrabenes ieņemšanu 1290. gadā, visa latviešu zeme atradās vācu varā: bija beidzies Senās Latvijas vēstures posms, sākās Latvijas viduslaiki." Tādiem vārdiem autors sāk savu lielo darbu, kurā izseko latviešu tautas likteņgaitas cauri diviem gadu simteņiem. Apmēram 800 lappuses, 300 attēli un diagrammas, 28 kartes. Milzīgo faktu un materiālu krājumu pārskatāmu un viegli pieejamu padara rūpīgi izstrādātie rādītāji un tos papildina plašie avotu un literatūras saraksti. Nodaļu kopsavilkumi domāti lasītājam, kas vēlas gūt ātru pārskatu par zināmu Latvijas viduslaiku periodu. *Latvijas vēsture 1290-1500*, vienpadsmitais sējums "Daugavas" Latvijas vēstures kapitāldarbu sērijā, iznāks vēl šajā, 1994. gadā.

SAIMNIECĪBA: No LF prasa \$8,000 kā neatmaksājamu piešķirumu. Budžets:

Ienākumi:	No LF lūgtais pabalsts	\$ 8,000
	Pasūtītajumi	26,000
		\$ 34,000
Izdevumi:	Attēli	\$ 10,000
	Iespēšana	15,000
	Iesiešana	4,000
	Reklāma	1,000
	Izplatīšana	4,000
		\$ 34,000

ATSAUKSMES: Atsauksmes nav sniegtas. Daugavas apgāda izdevumi, ar kapitāldarbiem, kā Skalbes kopotiem rakstiem, Latvijas vēstures desmit sējumiem, latviešu trimdas izdevumu bibliografiju, Latvijas mākslas sējumiem u.c., liecina par apgāda kompetenci.

Piezīme: LF ir Daugavas apgādu atkārtoti atbalstījis iepriekšējo sējumu izdošanai.

4. LATVIEŠU VALODAS VĒSTURISKO TEKSTU DATU BAZE (LatDB)

Atbalsts latviešu valodas vēsturisko tekstu datu bāzes (LatDB) turpināšanai un izveidošanai.

DARBA VEICĒJI: Dr. philol. Maija Baltiņa un Dr. phys. Andrejs Spektors, LU Matēmatikas un informātikas institūts, Mākslīgā intelekta laboratorija, Raiņa bulv. 29, Rīga LV-1459, Latvija; telefons 2-225 621.

PROJEKTA APRAKSTS: (M. Baltiņa, A. Spektors):